
ВАЛЕОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Ярослав ОСТАФІЙЧУК, Ганна ПРЕЗЛЯТА, Богдан МИЦКАН

*Івано-Франківський державний медичний університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*

Анотація. На підставі системного аналізу навчальних програм з гуманітарних та професійно-орієнтованих дисциплін медичних закладів освіти другого рівня акредитації проведена їх корекція до потреб формування у майбутніх медичних працівників валеологічної культури і професійної компетентності.

Ключові слова: навчальні програми, корекція, валеологічна освіта.

ВАЛЕОЛОГИЧЕСКАЯ КОРРЕКЦИЯ СОДЕРЖАНИЯ УЧЕБНЫХ ПРОГРАММ В МЕДИЦИНСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Ярослав ОСТАФІЙЧУК, Ганна ПРЕЗЛЯТА, Богдан МИЦКАН

*Івано-Франківський державний медичний університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*

Аннотация. В результате системного анализа учебных программ по гуманитарным и профессионально-ориентированным дисциплинам медицинских колледжей осуществлена их коррекция в соответствии с требованиями формирования у будущих медицинских работников валеологической культуры и профессиональной компетентности.

Ключевые слова: учебные программы, коррекция, валеологическое образование.

Abstract: As a result of systemic analysis of the educational programs from humanitarian and the medical school is professional – guided of disciplines their correction in conformity up to the demands of education at the future medical workers valeology of culture and professional competence is carried out.

Key words: the educational programs, correction, valeology education.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РІВНЯ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ НАВЧАНЬ ЗДОРОВИХ ДІТЕЙ ТА ДІТЕЙ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ

Ванда СТРЕЛКОВСЬКА

Академія Фізичного Виховання, Краків, Польща

Постановка проблеми. У багатьох країнах люди з розумовою відсталістю належать до однієї з найбільш чисельних груп серед осіб з обмеженими здібностями [1,4,7,8,]. Розумова відсталість являється суспільною проблемою

світового масштабу. В сіті нараховується понад 300 млн осіб з розумовою відсталістю [1].

Діти з розумовою відсталістю відрізняються як від своїх здорових ровесників, але також і між собою. [2,3,6,7,12,15,16]. Фізичний та руховий розвиток дітей знаходиться в тісному зв'язку з психічним розвитком. Затримка психічного розвитку часто тягне за собою сповільнення темпів розвитку фізичної та рухової сфери дітей.

У дітей з розумовою відсталістю моторна недостатність виявляється у великій кількості випадків [10,11,13]. Спостерігається сповільненість та неточність рухів. Це, в свою чергу, перешкоджає механізму формування природних локомоцій, таких як біг, стрибки, метання тощо. Навіть у підлітковому віці школярам важко приймати та утримувати задану швидкість, диференціювати свої зусилля, переключатись на інший вид фізичних вправ [2,3,4].

Як стверджують ряд авторів [1,2,3,4,6,12,15,16] у дітей з розумовою відсталістю спостерігаються проблеми в навчанні та засвоєнні нових рухових дій, а також низький темп розвитку координаційних здібностей. Однак, в доступній нам науково-методичній літературі не знайдено системних даних щодо оцінки сфери розвитку координаційних здібностей.

Метою нашого дослідження було порівняти рівень розвитку координаційних здібностей у хлопців з різним рівнем розумової відсталості з здоровими хлопцями віком від 12 до 15 років.

Для досягнення поставленої мети ми використовували наступні **методи дослідження**:

- 1) аналіз, синтез та узагальнення даних спеціальної літератури;
- 2) тести для оцінки координаційних здібностей [5], а саме:
  - стрибок в довжину з місця на 50% від максимальних можливостей – здібність до кінестетичного диференціювання (оцінювалась у відсотках точності виконання стрибка на 50% від максимального);
  - стрибок в довжину з місця вперед і назад – здібність до перебудови та пристосування рухових дій (оцінювалась в сантиметрах різниця між стрибком стоячи лицем і спиною до місця приземлення);
  - стрибок в довжину з місця з замахом і без – здібність до узгодження дій (оцінювалась різниця стрибка в довжину з замахом і без в сантиметрах);
  - скіпінг з хлопками під колінами – здібність до рухів з високою частотою (оцінювалась кількість хлопків за 15 с);
  - палочка Ditricha – здібність до швидкого реагування (результати предстали в сантиметрах);
  - переступання гімнастичної палиці – здібність до узгодження дій (оцінювалось час в секундах, за який був виконаний цикл рухів).
- 3) методи математичної статистики [1]. Визначали середнє арифметичне, середнє квадратичне відхилення (s), коефіцієнт варіації (V), t-кр. Статистичну вірогідність різниці між групами (p).

Організація дослідження: в дослідженні взяло участь 80 хлопців у віці 12-15 років, з яких:

- 20 з легкою розумовою відсталістю;
- 20 з середньою розумовою відсталістю;
- 40 здорових дітей.

Результати дослідження. На підставі проведених досліджень були отримані наступні результати, що представлені в таблиці 1.

Тесты розвитку координаційних здібностей у хлопців з легкою та середньою розумовою відсталістю на фоні їх здорових ровесників (12-15 років)

Координаційна здібність	Тест, показник	Хз±σ	Хл±σ	Хс±σ	Рз-л	Рз-с	Рл-с
Диференціювання параметрів рухів	Стрибок в довжину з місця на 50% (%)	95,8 ± 4,3	93,8 ± 6,6	82,0 ± 8,5	0,237	0,000	0,000
	Кидок м'яча в ціль, стоячи спиною (бали)	9,0 ± 3,2	5,1 ± 2,8	4,3 ± 2,7	0,000	0,000	0,388
Орієнтування у просторі	Біг до м'ячів (сек.)	19 ± 2,5	23,2 ± 4,1	29,5 ± 7,3	0,000	0,000	0,001
	Марш до цілі (см.)	30,8 ± 16,7	45,9 ± 24,4	65,9 ± 17,2	0,006	0,000	0,004
Швидкість реагування	Хват палички Diticha (см.)	10,7 ± 4,5	18,3 ± 9,9	28,6 ± 8,5	0,000	0,000	0,001
	Затримати падаючу палицю (см.)	143,5 ± 15,6	121,0 ± 16,5	110 ± 15,2	0,000	0,000	0,034
Рівновага	Тест "Фламінго" (кіл-ть)	6,7 ± 3,2	9,8 ± 4,9	15,7 ± 4,5	0,004	0,000	0,000
	Повороти на гімнастичній лаві (сек.)	10,0 ± 2,2	13,3 ± 3,7	19,3 ± 6,3	0,000	0,000	0,000
Ритм	Ритмічне постукування руками (кіл-ть циклів)	3,3 ± 1,8	10,6 ± 2,8	7,5 ± 2,8	0,047	0,003	0,001
	Ритмічне постукування верхніми та нижніми кінцівками (кіл-ть)	8,8 ± 2,1	8,2 ± 1,6	5,1 ± 2,0	0,281	0,000	0,000
Узгодженість	Переступання гімнастичної палиці (сек.)	18,4 ± 3,8	18,0 ± 5,2	27,8 ± 9,4	0,743	0,000	0,000
	Стрибок з замахом та без (см)	0,8 ± 0,1	0,8 ± 0,1	0,8 ± 0,1	0,319	0,782	0,601
Перебудова рухових дій	Стрибок вперед та назад (см)	0,5 ± 0,1	0,4 ± 0,1	0,3 ± 0,1	0,009	0,000	0,078
	Човниковий біг 3x10 м. (сек)	3,5 ± 1,2	4,7 ± 1,7	9,4 ± 3,3	0,002	0,000	0,000
Частота рухів	Теплінг плоский (сек)	13,6 ± 1,5	15,2 ± 2,7	19,8 ± 4,3	0,003	0,000	0,000
	Скіпінг с хлопками під колінами (кіл-ть)	37,2 ± 6,5	31,7 ± 5,8	26,3 ± 6,0	0,002	0,000	0,006

Як свідчать дані таблиці 1, різниця у розвитку координаційних здібностей між здоровими інтелектуально хлопцями і хлопцями з розумовою відсталістю у більшості координаційних здібностей достовірна ($p < 0,01$), на користь здорових хлопців.

Різниця у показниках ідентичних координаційних здібностей у хлопців з легкою розумовою відсталістю і їх здорових однолітків достовірна ($p < 0,01$), у таких здібностях як: орієнтування у просторі, швидкість реагування, рівновага, перебування у рухових дій, частота рухів.

Оцінюючи показники диференціювання параметрів рухів між вищевказаними групами хлопців, слід відзначити достовірну різницю між показниками у тесті «Копання м'яча, стоячи спиною до цілі» і відсутність цієї різниці у тесті «Стрибок в довжину в місця на 50% від макс.». Слід відзначити, що у першому тесті оцінюється диференціювання параметрів рухів рук, а у другому тесті – ніг. Як свідчать отримані дані у хлопців з легкою розумовою відсталістю показники диференціювання параметрів рухів (з використанням ніг) максимально наближені до їх здорових однолітків. Це, на наш погляд, зумовлено тим, що другий тест є більш поширеним і часто використовується в уроках фізичного виховання.

Здатність точно відтворювати заданий ритм та узгодженість рухів у хлопців з легкою розумовою відсталістю і здорових хлопців результати наближені ($p > 0,05$). Отримані дані свідчать про те, що запропоновані тести були однаково складними як для хлопців з легкою розумовою відсталістю, так і для хлопців здорових інтелектуально.

Різниця розвитку координаційних здібностей у хлопців із середньою розумовою відсталістю на фоні їх здорових однолітків достовірна ($p < 0,01$) практично в усіх тестах.

Аналізуючи результати координаційних здібностей між групами хлопців з легкою та середньою розумовою відсталістю, слід відзначити відсутність достовірної різниці лише в окремих тестах. Загалом в усіх координаційних здібностях спостерігається статистично достовірна різниця ($p < 0,01$).

Висновок

Хлопці з легкою та середньою розумовою відсталістю у віці 12-15 років майже в усіх показниках координаційних здібностей поступаються своїм здоровим одноліткам. Слід відмітити, що ця різниця у показниках між хлопцями з розумовою відсталістю та здоровими хлопцями була меншою в тих випадках, де тест слід було виконати за мінімальний проміжок часу.

Література

1. Бріскін Ю.А. Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади. – Львів: Ахілл, 2003. – 120 с.
2. Дмитриев А.А. Коррекция двигательных нарушений у учащихся вспомогательных школ средствами физического воспитания. – Красноярск, 1987. – 148 с.
3. Дмитриев А.А. Физическая культура в специальном образовании. – М.: Академия, 2002. – 167 с.
4. Литаш Н.Л. Адаптивная физическая культура. Психолого-педагогическая характеристика детей с нарушениями в развитии: Учебное пособие. – М.: Спорт Академия Пресс, 2002. – 140 с.
5. Лях В.И. Координационные способности школьников. – Минск: Польша, 1989. – 158 с.
6. Частные методики адаптивной физической культуры: Учебное пособие. Под ред. Л.В. Шапковой. – М.: Советский спорт, 2003. – 189 с.

7. Черник Е.С. Двигательные возможности учащихся вспомогательной школы. – М., 1997. – 123 с.
8. Чудная Р.В. Адаптивное физическое воспитание. – Киев: Наукова думка, 2000. – 360 с.
9. Шпицына Л.М. Необучаемый ребёнок в семье и обществе. – С.-Пб.: Дидактика Плюс, 2002. – 79 с.
10. Gawlik K., Zwierzchowska A. Wychowanie fizyczne dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. AWF, Katowice, 2004.
11. Marchewka A. Wychowanie Fizyczne Specjalne. AWF, Krakow, 2001.
12. Maszczak T. Wychowanie fizyczne I sport dzieci specjalnej troski. AWF, Warszawa, 1994.
13. Maszczak T. poziom rozwoju somatycznego I motorycznego dzieci uposledzonych umysłowo. Z Warsztatiow Badawczym AWF, Warszawa, 1991.
14. Raczek J., Mynarski W., Ljach W. Kształtowanie i diagnozowanie koordynacyjnych zdolności motorycznych. Katowice, 2003.
15. Skowronski W. Sprawność motoryczna I budowa somatyczna osób z lekkim, umiarkowanym oraz znacznym uposledzeniem umysłowym w wieku od 10,5 do 17,5 lat. Warszawa, 2003.
16. Slezyski J., Zosgopnik E. Rozwoj fizyczny I motoryczny ucznów szkół specjalnych. w: Raczek J (red.): Motoryczność dzieci – aspekty teoretyczne oraz implikacje metodyczne. AWF, Katowice, 1986.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РІВНЯ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОРОВИХ ДІТЕЙ ТА ДІТЕЙ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ

Ванда СТРЕЛКОВСЬКА

Академія фізичного виховання, Краків, Польща

Анотація. Автором проведений порівняльний аналіз рівня розвитку координаційних здібностей здорових та розумово відсталих хлопців. Визначені та проаналізовані параметри рівня координаційних здібностей здорових хлопців та хлопців з різним рівнем розумової відсталості.

Ключові слова: здорові хлопці, розумова відсталість, координаційні здібності, тест, рівень розвитку.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УРОВНЯ РАЗВИТИЯ КООРДИНАЦИОННЫХ СПОСОБНОСТЕЙ ЗДОРОВЫХ ДЕТЕЙ И ДЕТЕЙ С УМСТВЕННОЙ ОТСТАЛОСТЬЮ

Ванда СТРЕЛКОВСКАЯ

Академия физического воспитания, Краків, Польша

Анотация. Автором проведен сравнительный анализ уровня развития координационных способностей здоровых и умственно отсталых детей. Определены и

проаналізовані параметри деяких координаційних здібностей здорових дітей і дітей з різним рівнем умовної відсталості.

Ключевые слова: здорові діти, умовна відсталість, координаційні здібності, тест, рівень розвитку.

ANALYSIS OF DEVELOPMENT OF COORDINATION ABILITIES OF CHILDREN WITH MENTAL RETARDATION AND MENTALLY SANE

Vanda STRELKOVSKA

Academy of Physical Education, Krakow, Poland

Abstract. The aim of author is to make the distinction analyses of coordination abilities between mentally sane children and those with mental retardation ageing 12-15. The indexes of some coordination abilities of children mentally sane and those with different level of mental retardation have been determined and analyzed.

Key words: mentally sane children, mental retardation, coordination abilities, test, level of development.

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМ ФІЗКУЛЬТУРНИХ ЗАНЯТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗІ СЛУХОВОЮ ДЕПРИВАЦІЄЮ

Ірина ХМЕЛЬНИЦЬКА

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Постановка проблеми. Одним з основних принципів адаптивного фізичного виховання школярів зі слуховою депривацією є індивідуалізація [3, 6, 8]. Педагогічні рекомендації в фізичній культурі дітей даної нозології повинні базуватися на чіткому представленні про рівень здоров'я і шляхах його нормалізації засобами фізичних вправ. Одним з найважливіших шляхів реалізації індивідуального підходу до фізичному вихованні в даний час виступає комп'ютеризація. Підходи до рішення проблеми наступні: визначення індивідуальних можливостей; регулярне тестування найважливіших характеристик психофізичного стану; збереження інформації про динаміку стану в базі даних; періодична корекція програм фізкультурних занять на основі аналізу динаміки стану кожного школяра. Усі ці задачі з успіхом можуть бути вирішені сьогодні на базі сучасних комп'ютерних технологій. Практика фізичного виховання у спеціалізованих школах потребує таких технологій, оскільки заняття фізичною культурою можуть мати успіх лише у випадку індивідуалізації, строгої адекватності особистісним і функціональним особливостям дитини з обмеженими можливостями.

Робота виконана згідно Зведеного плану НДР Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту на 2001–2005 рр. за темою 1.4.3. “Вдосконалення біомеханічних технологій рекреації і рухової реабілітації з урахуванням вікових особливостей геометрії мас тіла людини” (№ держреєстрації 0101U006315).